

Öğrenci Etüt Merkezlerinin Kapatılmasına İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi

Evaluations of the Views Regarding the Closure of the Student Study Centers

Songül Karabatak¹, Dönüş Şengür²

Özet

Eğitimde kalitenin ve başarının artırılması için eğitim sisteminde çeşitli değişimler yapılmakta ve farklı uygulamalar denenmektedir. Bu çalışmalardan biri de 9 Şubat 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kanun Hükmünde (KHK) Kararnamede yer alan Etüt Merkezlerinin kapatılmasıdır. Bu çalışma ile de bu karara ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezinde çeşitli okullarda ve etüt merkezlerinde görev yapan yönetici ve öğretmenler ile bu merkezlerden yararlanan öğrenciler ile öğrenci velileri oluşturmuştur. Katılımcıların görüşlerini almak için görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için içerik analizi yapılmıştır. Çalışma sonunda veliler, öğrenciler, etüt merkezinde görev yapan yönetici ve öğretmenler ile okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında farklılığın olduğu görülmüştür. Etüt merkezinde görev yapan öğretmen ve yöneticiler eğitim sistemindeki eksikliklerin kapatılması ve eğitimin kalitesinin artırılması için etüt merkezlerine ihtiyaç olduğunu ve ayrıca etüt merkezlerinin kapatılması durumunda bu merkezlerde çalışanların veya öğrenim gören öğrencilerin mağdur olacaklarını belirtirken; okullarda görev yapan yöneticiler ile öğretmenlerin çoğu bu değişimin yerinde bir karar olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Etüt merkezleri, öğrenci etüt merkezi, etüt merkezlerinin kapatılması, eğitimde değişim

Abstract

Various changes are made in the education system and different applications are tried to increase the quality and success in education. One of these changes is the closure of the Study Centers presented in the Decree on the Law, which was published in the Official Gazette dated 9 February 2017. The aim of this study is to evaluate the views regarding this decision. For this reason, the case study, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group of the study consisted of administrators and teachers who worked in various schools and study centers, students and their parents who benefited from these centers in Elazığ city center in 2016-2017 academic years. The interview technique was used to get the views of the participants. Content analysis was performed for the analysis of the obtained data. At the end of the study, it was seen that there was a difference between the views of the parents, the students, the administrators and teachers working in the study center, and the administrators and teachers working in the schools. Teachers and administrators working at the study center are required to provide study centers for closing deficiencies in the education system and for increasing the quality of education, and also to indicate that if the centers are closed, they will be victims of employees or students in these centers; most of the administrators and teachers who work in schools have stated that this change is an appropriate decision.

Keywords: Study centers, student study center, closure of the study centers, change in

Gönderim Tarihi: 23 Kasım 2017

Kabul Tarihi: 22 Ekim 2018

¹ Firat Üniversitesi, s_halici@hotmail.com, kdksengur@gmail.com

Giriş

Değişim bütün örgütlerin yaşamak zorunda olduğu bir süreç ve aynı zamanda temel sorunlar arasında yer almaktadır. Örgütlerde yapılan değişimin amacı örgütün sağlık ve etkililik düzeyini arttırmak; kullanılan araç-gereçlerin, örgütsel ilişkilerin veya kişilerin verimliliğini arttırmak ve motivasyon ve tatmin düzeyini arttırmak için monotonluğu azaltmaktır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998, s.209-210). Yapılan değişimlerin nedenlerinden bazıları ise; çevresel baskılar, örgütteki iletişim kopukluğu, örgütsel krizler, çatışmalar, örgütsel performansın azalması, örgüt kültüründeki değişiklikler, teknolojik gelişmeler veya değişen yasa ve düzenlemelerdir. Ancak yapılacak değişimlerin başarısı, değişime katılacak ve bu süreçten etkilenecek paydaşların değişime inanmalarıyla doğrudan ilgilidir. Özellikle değişim sürecinde paydaşlar, değişime karşı farklı tepkiler gösterirler. Bu tepkilerin bazıları aktif, bazıları pasif olduğu gibi, bazıları olumlu, bazıları da olumsuz olabilmektedir. Yani değişime gösterilen tepkiler, bazen doğrudan karşı çıkma şeklinde olabileceği gibi, gizli den gizliye direnme şeklinde de olabilmektedir (Töremen, 2002). Aslında paydaşlar değişime ekonomik, sosyolojik, psikolojik veya rasyonel nedenlerden dolayı direnç gösterirler (Tunçer, 2013).

Eğitim sisteminde yapılan yeniliklerin veya değişimlerin en önemli nedeni eğitimin kalitesinin ve öğrenci başarısının artırılmasıdır. Bu nedenle izlenen eğitim politikalarında kalıcı veya geçici pek çok değişiklik yapılmakta ve uygulamaya geçilmektedir. Ancak eğitim sisteminde yapılacak herhangi bir olumlu ya da olumsuz değişim, yetiştirdiği bireyleri etkilemektedir. Tunçer (2013) değişimin başarısı için planlama zorunlu olsa da tek başına yeterli olmadığını ve eğitim ve iletişim, katılım ve destekleme, pazarlık, taviz verme, tehdit ve baskı, manipülasyon, değişimi planlama ve deneme amaçlı uygulama, ekonomik teşvik tedbirleri ve tahmin gibi unsurların da göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtmektedir.

Türk Eğitim Sisteminde son zamanlarda yapılan değişimlerden en önemlilerinden biri etüt eğitim merkezlerinin kapatılma kararıdır. Dershanelerin 2014 yılında kapatılması sürecinde özel öğretim kurumlarına dönüşüm kapsamına alınan “öğrenci etüt eğitim merkezleri”nin 1'inci sınıftan 8'inci sınıfa kadar öğrencilerin gidebildiği sosyal, sportif ve sanatsal faaliyetlerin yapılabildiği kurumlar olarak faaliyet göstermesi planlanmıştı. Ancak etüt merkezlerinin zaman içerisinde dershane ve sınava hazırlık kurslarına dönüşmeye başlaması ile olağanüstü hal kapsamında bazı düzenlemeler yapılması ile ilgili olarak 9 Şubat 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kanun Hükmünde Kararı (KHK) Etüt Merkezlerinin kapatılması kararı alındı. Amaç okula dayalı bir sistemin etkinleştirilmesi ile etüt eğitim merkezlerine olan ihtiyacı ortadan kaldırılması olarak belirtilmektedir.

Ülkemizde özel eğitim kurumlarının büyük çoğunluğu sınavlara hazırlık işlevi görmektedir, fakat özel eğitim kurumlarına olan eğilimin yalnızca sınavlar olduğunu söylemek yanlıştır. Veliler ve öğrenciler özellikle derslere takviye ve okul başarısını arttırmak nedeni ile de özel eğitim kurumlarını tercih etmektedirler. Bu yüzden etüt merkezlerine, özel derslere veya özel okullara olan talep giderek artmaktadır. Bu bağlamda etüt merkezlerinin kapatılması, özel ders ve okullara olan eğilimin azaltılması nerdeyse imkânsızdır (Özoğlu, 2012). Ayrıca Türkiye genelinde mevcut durumda hizmet veren 2000 ve yeni açılacak 500 civarında yaklaşık 2500 etüt merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerin kapatılması başta öğrenciler ve veliler olmak üzere farklı türden paydaşları doğrudan etkilemektedir. Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), bu karar ile en geç 29 Temmuz 2017'den itibaren etüt merkezi eğitim faaliyetlerinin yasadışı kapsama gireceğini, ilköğretim veya ortaöğretim öğrencilerinin ödev ve projeler araştırmaları, sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal etkinlikler için sosyal etkinlik merkezlerinin açılacağını ve bu kurumların da il milli eğitim müdürlükleri ile belediyeler arasındaki işbirliği ile yürütüleceklerini belirtmiştir. Ayrıca bu karar ile standartlara uyan merkezler, özel okula, özel eğitim okuluna, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine, özel eğitim kurumuna veya özel eğitim kursuna dönüşebileceklerdir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dershanelerin kapatılmasının ardından veliler öğrencilerinin hem daha iyi eğitim almaları hem eğitim eksikliklerini kapatmaları hem de sınavlara hazırlanmaları için farklı arayışlara girmişlerdir. Bu arayış sürecinde velilerden bazıları öğrencilerinin eğitimleri ile ilgili tercihlerini özel ders(ler) takviyesi ya da özel okula gönderme yönünde kullanırken, bazıları da tercihlerini okullarda açılan destek ve yetiştirme kurslarına ya da etüt eğitim merkezlerine gönderme yönünde kullanmıştır. Bu çalışmada dershanelerin kapatılmasının açılan toplam 5.000 den fazla ortağı ve 50 bin civarında çalışanı olan etüt merkezlerinin kapatılmasına ilişkin görüşlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla bu çalışmada “Elazığ il merkezinde çeşitli okullarda ve etüt merkezlerinde görev yapan/yapmayan yönetici ve öğretmenler ile bu merkezlerden yararlanan öğrenciler ile bu merkezlerde öğrencisi olan ve olmayan öğrenci velilerinin 687 sayılı KHK ile etüt eğitim merkezlerini sistemden çıkararak karar hakkında görüşleri nelerdir?” araştırma sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli ve Çalışma Grubu

Bu çalışmada güncel konulardan biri olan etüt eğitim merkezlerinin kapatılmasına ilişkin görüşlerin belirlenmesi amaçlandığı için nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir olayı derinlemesine ve bütünsel olarak gerçekçi dünya perspektifinden incelemeyi gerektirir. Durum çalışmalarının yapısal geçerliğini sağlamak amacı ile araştırma sürecinde farklı çeşitleme türlerinin kullanılması önemlidir (Akar, 2016).

Bu çalışmada güncel bir olayı farklı perspektiflerden değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışma grubu belirlenirken amaçlı örneklemin maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumlardan veya kişilerden oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2012). Örnekleme yöntemi kapsamında 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezinde çeşitli okullarda ve etüt merkezlerinde görev yapan yönetici ve öğretmenler ile bu merkezlerden yararlanan öğrenciler ile öğrenci velileri olmak üzere toplam 93 katılımcı çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu katılımcıların 11’i öğrencisi olan veli, 10’u öğrencisi olmayan veli, 5’i etüt merkezi yöneticisi, 22’si etüt merkezi öğretmeni, 5’i okul yöneticisi, 30’u öğretmen ve 10’u da eğitim hizmeti alan öğrencidir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, araştırmacının bir konu hakkında önceden hazırladığı soruları hedeflediği kişilere yönelterek, o kişilerin konu hakkında düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmasını sağlayan tekniktir (Türnüklü, 2000). Yapılan çalışma kapsamında her bir katılımcı ile yaklaşık 10 ile 15 dakika görüşülmüş ve katılımcılara “687 sayılı KHK ile etüt eğitim merkezleri de sistemden çıkarıldı. Amaç okula dayalı bir sistemin etkinleştirilmesi ile etüt eğitim merkezlerine olan ihtiyacı ortadan kaldırılması olarak belirtilmiştir. MEB in bu kararı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Daha sonra kaydedilen veriler elektronik formlara dönüştürülmüş ve katılımcılara verilerle belirttikleri görüşlerin yanlışsız ve eksiksiz olduğunun doğrulanması yapılmış ve bu yolla verilerin güvenilirliği sağlanmıştır.

Verilerin analizi için içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi için ilk olarak elde edilen veriler incelenmiştir, anlamlı olacak şekilde bölümlere ayrılmış ve her bölümün ne anlam ifade ettiği

bulunmaya çalışılıp çeşitli kodlara ayrılmıştır. Okullarda görev yapan yöneticiler “OY1, OY2..”, öğretmenler “OÖ1, OÖ2, ...”, etüt merkezi yöneticileri “EY1, EY2..”, öğretmenler “EÖ1, EÖ2, ...”, öğrenciler, “Ö1, Ö2,..”, öğrenci velileri de kendi aralarında öğrencisi olmayan veliler “V1_1, V1_2,..” ve öğrencisi olan veliler olarak “V2_1, V2_2,..” şeklinde kodlanmıştır. Daha sonra bu kodlamalardan kategoriler oluşturulmuş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Katılımcı görüşlerinden dikkat çekici olanlar özüne sadık kalınarak sunulmuştur.

Verilerin analizinde iki uzman görüşüne başvurulmuş ve analizin güvenilir olup olmadığının belirlenmesi için Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülü “*Güvenirlik=Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)*” kullanılmıştır. Yapılan hesaplamada güvenilirlik oranı %92 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman’a göre (1994, s.64), hesaplanan değer %90’dan büyük olduğu zaman araştırma güvenilir olarak kabul edilmektedir.

Bulgular

Etüt eğitim merkezlerini sistemden çıkararak karar ile ilgili görüşlerin tespit edilmesine yönelik yapılan araştırma kapsamında çalışma grubuna “687 sayılı KHK ile etüt eğitim merkezlerinin kapatılması ile ilgili karar alındı. Amaç okula dayalı bir sistemin etkinleştirilmesi ile etüt eğitim merkezlerine olan ihtiyacı ortadan kaldırılması olarak belirtildi. MEB in bu kapatma kararı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin görüşlerin analizinde elde edilen bulgular Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. Etüt eğitim merkezlerinin kapatılmasına ilişkin bulgular

Tema	Kodlar	N	Katılımcılar	
Kararı destekleyenler	Okula dayalı sistemin oluşması	12	OO8, OO19, OO22, OO25, OO27, OY1, OY2, OY3, OY4, OY5, V1_7, V1_9	
	İllegal durumlara son verilmesi	8	OO7, OO18, OO15, OO21, V1_6, V2_1, OY4, O3	
	Yerinde bir karar	8	OO4, OO5, OO10, OO11, OO14, OO17, OO28, OO29, OY1	
	Piyasacı eğitimin engellenmesi	7	V1_1, V1_5, OY2, OY4, OO18, OO26, OO30	
	Okul kurslarının ve derslerin yeterli olması	7	V1_1, V1_4, V1_9, OY1, OY2, OY3, OY5, OO16, OO27	
	Eğitimin kalitesinin artması	6	OO1, OO3, OO8, OO13, OO23, OY3	
	Kapatılmalı ve çeşitli önlemler alınmalı	5	OO6, OO7, OO9, OO15, OO24	
Kararı desteklemeyenler	Okul kurslarının ve derslerin yetersizliği	14	V1_2, V2_1, V2_2, V2_9, V1_8, V2_14, O5, O6, O7, O8, EO16, EO18, EO22, OO2	
	Çeşitli mağduriyetlerin	Öğrencilerin ve ailelerin mağduriyeti	21	EY1, EY2, O1, O2, O3, O4, O7, O8, O9, O10, V2_3, V2_5, V2_6, V2_9, V2_10, V2_11, EO1, EO2, EO4, EO8, V1_3
		Çalışanların mağduriyeti	16	EY2, EO5, EO6, EO8, EO9, EO10, EO15, EO17, EO19, EO21, EÇ1, EÇ2, V2_3, V2_5, V2_8, V2_13, V2_15, O7, V1_3, V1_10
		Yatırımcı mağduriyeti	7	EY2, EY3, EY4, EY5, EO3, EO8, V1_3, V1_8
	Kaçak, merdiven altı ve uzmanlık düzeyi bilinmeyen kişilere talebin artması	7	EO6, EO7, EO11, EO12, EY4, EY5, V2_9	
	Eğitim sisteminin sınava dayalı olması	5	OO20, OO21, EO13, EO14, EO20	
Belediyelerin etkili olamaması	4	EY1, EY3, EO3, V1_3		

Elde edilen araştırma bulgularına göre; katılımcıların bazıları etüt merkezlerinin kapatılmasını desteklerken (41/93), bazıları (52/93) da desteklememiştir. Bu nedenle görüşler *kararı destekleyenler*

ve kararı desteklemeyenler olmak üzere iki ayrı temada toplanmıştır. Kararı destekleyenler temasına bakıldığında resmi okul öğretmenlerinin çoğu (29/30) okul yöneticilerinin hepsi (5/5), etüt merkezinde öğrencisi olmayan velilerin çoğu (7/10) etüt merkezlerinin kapatılmasını olumlu karşıladıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcılardan bazıları etüt merkezlerinin kapatılmasının illegal durumlara son verilmesine (8/41) neden olabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları alınan bu kararın okula dayalı sistemin oluşmasına (12/41), piyasacı eğitimin engellenmesine (7/41) ve eğitimin kalitesinin artmasına (6/41) neden olacağını savunurken, bazıları da kapatılmasının yerinde bir karar olduğunu (8/41), ancak bazı önlemlerin alınması gerektiğini (5/41) dile getirmişlerdir. Katılımcılardan bazıları da okullarda açılan kursların ve derslerin öğrencilerin öğrenmesi için yeterli olduğunu (7/41) takviye bir eğitime ihtiyaç olmadığını ifade etmişlerdir. Kararı destekleyen katılımcılardan bazılarının görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Etüt merkezlerinin kapatılmasından yanayım. Ancak eğitimin kalitesi artırılmalı, müfredat değişikliği yapılmalı, kitap ve soru çeşitliliği sağlanmalı” (OO9).

“Yerinde bir karar olduğunu düşünüyorum. Fakat okullarda açılan kurslara bir çeki düzen verilmeli. Ders verecek öğretmen kadroları güçlendirilmeli. Kurslara girecek öğretmenler gerekirse sınavla belirlenmeli” (OO24).

“Eğitim ve öğretim devlet eliyle olmalı. Okula dayalı bir sistem geliştirilmeli” (V1_9).

“Okulda yapılan kurslar yeter. Maddi kazanç peşinde koşan eğitim kurumlarının çok verimli olduğunu düşünmüyorum. Bu tür kurumların kapatılması gerekli” (V1_1).

“İnsanları maddi ve manevi olarak sömüren bu kurumların kapatılmasına kesinlikle katılıyorum. İnsanların kaygılarının son bulacağına inanıyorum” (V1_5).

“Bildiğim kadarıyla etüt merkezleri tam kaldırılmadı. Daha çok sosyal etkinliklere, faaliyetlere yönelik açılması söyleniyor. Ancak buralar yeterince denetim altında tutulmazsa yine kurs ve derslerin yapılacağını düşünüyorum. İlegal durumlara son verilmeli” (OO15).

“Okula dayalı sistemin etkinleştirilmesi ile etüt eğitim merkezlerine olan ihtiyacın kaldırılması olumlu bir değişikliktir. İsbetli bir karar alınmıştır” (OO8).

“Eğitim ve öğretim sadece okullar eliyle yapılmalıdır” (OY4).

“Olumlu buluyorum. Okullarımızın ve öğretmenlerimizin bu ihtiyacı karşılayabileceğini düşünüyorum. Böylece öğretmenlerimizde işlerine fazla yoğunlaşacaklardır” (OY5).

Kararı desteklemeyenler temasına bakıldığında etüt eğitim merkezi yöneticilerinin (5/5), etüt öğretmenlerinin (22/22), etüt merkezinde eğitim hizmeti alan öğrencilerin (11/11) ve öğrencisi olan velilerin, öğrencisi olmayan bazı velilerin (3/10) ve okulda çalışan öğretmenlerden yalnızca bir tanesinin (1/30) etüt eğitim merkezlerinin kapatılmasına ilişkin kararı desteklememişlerdir. Bu katılımcılardan bazıları okulda açılan kursların ve derslerin yetersiz olduğu (14/52), eğitimin sisteminin sınava dayalı olduğu (5/52), belediyelerin etüt merkezleri kadar etkili olamayacağı (4/52), kaçak, merdiven altı ve uzmanlık düzeyi bilinmeyen kişilere talebin artacağı (7/52) yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar etüt merkezlerinden fayda sağlayan kişilerin zor durumda kalacağını dile getirerek, en çok öğrencilerin ve ailelerin (21/52), etüt merkezlerinde çalışan öğretmenlerin veya diğer çalışanların (16/52) ve yatırımcıların (7/52) mağdur olacağını belirtmişlerdir. Kararı desteklemeyen katılımcılardan bazılarının görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Etüt merkezleri 1 ile 8’inci sınıf arası öğrencilere hitap eden kurumlardır. İlkokul 1 ile 4’üncü sınıf öğrencilerinin kahvaltı, öğlen yemeği, ikindi kahvaltısını yaptırmak öğrenci okuldan etüde ve etütten eve bırakmak etütte olduğu sürede anne babası işten gelene kadar

ödev ve ders tekrarlarını yaptırmaktır. Çalışan anne ve babaların yardımına en çabuk yetişen biziz (etüt merkezleri). İkinci kademe 5 ile 8'inci sınıf öğrencilerinin de okul ders tekrarının yapıldığı yerlerdir. Etütte lise öğrencileri yok. Bu ailelerin küçük çocuklarına belediyelerin bizim gibi sahip çıkacağını sanmıyorum” (EY1).

“Ben yakın tarihte varımı yoğumu harcayarak, bir etüt merkezi açtım. 687 Sayılı KHK’de yapılan düzenleme ile etüt merkezleri birkaç ay sonra kapatılacak. Bu düzenleme 50 bin aileyi mağdur edecek. Ayrıca sadece tek bir ders vermek zorunda olan bu kurumlara rağbet çok azalacak” (EY2).

“Görüyoruz okullardaki kursları...” (EO22).

“Tek başına okul yetersiz. Ben ödememi bile yaptım. Etüt merkezleri tek bir ders değil başka derslerde de takviye yapacakları yönünde vaatte bulundular” (V2_1).

“Etüt merkezleri kapatılmasın. Bu bir mağduriyet. Yazık bunca insana!. Sahibi, öğrencisi, çalışanı...” (EO8).

“O kadar ekmek yiyen öğretmen ne olacak zaten atamalar da yok.” (EO10).

“Etüt merkezleri neden kapatılıyor anlamış değilim. Çalışan annelerin çocukları ne olacak?” (V2_6).

“İnsanlar emek vermiş ve açmışlar. Etüt merkezlerinde çalışan öğretmenler ve yemeğini temizlik işlerini yapan kişiler var. Onlar da işsiz kalacak. İşsizlik gittikçe zaten artıyor. Sadece merdiven altı olanlar kaldırılmalı. Bunun için denetimler artırılmalı. Ayrıca veliler de var. Anne ve babalar çocuklarını güvenilir etüt merkezlerine teslim ediyor. Hem öğretim hem oyun çocuklar için de öncelikle. Ayrıca belediyelerin yeterli ilgiyi gösterebileceğine de güvenmiyorum” (V1_3)

“Etüt merkezlerinin bir yolunu bulacağından eminim. ☺ Tek bir öğretmenin sigortasını yapıp, başka öğretmenleri sigortasız olarak çalıştıracaklar. Bu durum etüt merkezindeki asıl branş dışındaki öğretmenlerin haklarının yenmesine neden olacak.” (V1_10)

“Meslek lisesi öğrencisiyim. Hem müfredatta yeterli kültür dersi yok, hem de 9’uncu sınıfta derslerin de saati az ve verimsiz. Meslek liselerinin öğretmen kadrosu da çok iyi değil. Dönem içinde staj yapmak zorunda olduğumuz için de sınava çalışacak yeterli vaktimiz yok. Çıkar yol olarak etüt merkezlerini görüyorum. Önce dersaneleri daha sonra da etüt merkezlerini kapatıp eğitim hakkımız kısıtlanıyor” (Ö3)

“Üniversite sınavına hazırlanacak olan çocuğumu her ders için ayrı ayrı dersanelere mi göndereceğim? Yoksa her dersten özel ders mi aldıracağım ya da merdiven altı kursları mı tercih edeceğim? Benim bütçem bunların hiç birini kaldırmaz. Okulun kursuna gidiyor ama bu kurslar yeterli değil. Deneme sınavları yok. Öğrencinin eksikleri görülüp takviye yapılmasını sağlayacak bir sistem yok. Lütfen etüt merkezlerinin tek bilim grubu olma sınırlaması kaldırılсын.” (V2_9)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışma ile Türk Eğitim sisteminde 1985 yılından itibaren faaliyet gösteren etüt eğitim merkezlerinin 687 sayılı KHK ile kapatılmasına ilişkin görüşlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonunda alınan kararın resmi okullarda görev yapan yöneticiler, öğretmenler ve öğrencisi olmayan bazı veliler tarafından olumlu karşılanırken, etüt merkezinde görev yapan yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve öğrencisi olan veliler tarafından olumsuz karşılandığı görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre; kararı destekleyen katılımcılar, etüt merkezlerinin kapatılmasını okula

dayalı bir sistemin oluşturulmasını, yasal olmayan durumların ortadan kaldırılmasını ve sadece maddi çıkar sağlamak amacıyla öğrencilerin ve ailelerin sömürülmesinin engellenmesini ve eğitimin kalitesinin artırılmasını sağlayacak yerinde bir karar olarak değerlendirmişlerdir. Kararı desteklemeyen katılımcılar ise etüt eğitim merkezlerinin kapatılmasının hem yatırımcıların hem etüt merkezinde çalışanların hem öğrencilerin hem de ailelerin mağdur edilmesi olarak değerlendirirken, okullarda açılan kursların yetersiz olduğunu, etüt merkezlerinin sosyal etkinlik merkezi adı altında belediyeler tarafından açılmasının uygun olmadığını, eğitim sisteminin sınava dayalı olmasından dolayı etüt merkezlerinin eğitim sisteminin zorunlu bir parçası olduğunu ve eğer kapatılırlarsa kaçak, merdiven altı ve uzmanlık düzeyi bilinmeyen kişilere talebin daha çok artacağını iddia etmişlerdir. Velilerden bazıları etüt merkezlerinin misyonunu sınav hazırlığı şeklinde olmayıp, özellikle çalışan anne ve babaların çocuklarını emanet ettikleri devlet kontrolünde olan güvenli kurumlar olarak tanımlamışlardır. Sınav hazırlıkları ve ödevlere yardımcı olması dışında çok önemli eğitim hizmetler sundukları ve kapatılmasının büyük mağduriyetler oluşturacağını belirtmişlerdir. Velilerden bazıları da etüt merkezlerinin kapanmasını yerinde bir karar olarak belirtip etüt merkezlerinin niteliksel özelliklerinin yeterli olmadığını belirtmiştir.

Nitekim dersanelerin kapatılması veya özel okullara dönüştürülmesinin ardından etüt merkezleri dersanelerin misyonunu devralmıştır. Gümüş (2014) dersanelerin kapatılması gerekli olduğunu ancak bu kapatmanın çözüme yönelik bir adım olmadığını, dersaneler onlara olan ihtiyaç devam ettikçe form değiştirerek yeniden ortaya çıkacağını belirtmiştir. Bu nedenle alanyazında dersanelerin kapatılması ile ilgili yapılan çalışmalarla bu çalışmanın bulguları karşılaştırılmıştır. Arabacı ve Namlı (2014) tarafından yapılan çalışmada eğitim sistemindeki çeşitli eksikliklerin, aksaklıkların ve yanlışlıkların dersanelere duyulan ihtiyacı arttırdığı ve eğer dersaneler kapatılırsa özellikle öğrencilerin ve dersane çalışanlarının mağdur olacakları ortaya çıkmıştır. Baran ve Altun (2014) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin dersanelere olan bağımlılığını azaltmak için okullarda eğitimin niteliğinin artırılması gerektiği, dersanelerin öğrencilerin hem okul derslerinde hem de merkezi sınavlarda başarı sağlamalarında önemli etkisi olduğu için velilerin çocuklarını dersanelere yönlendirdiği şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır. Duran, Düzgün ve Duran (2014) tarafından yapılan çalışmada ise öğrenci velilerinin çoğunluğunun özel dersanelere karşı olumsuz düşüncelere sahip olmadığı ve özel dersanelerin eğitim sistemi içerisinde önemli bir yerinin olduğu gerekçesi ile kapatılmamalı şeklinde düşündükleri ortaya çıkmıştır. Garipağaoğlu (2016) yaptığı çalışmada da bu çalışmada olduğu gibi dersanelerin özel eğitim kurumlarına dönüşümünü destekleyenlerin ve desteklemeyenlerin olduğu görülmüştür. Araştırma dersanelerin kapatılmasını destekleyen sonucuna göre, dersanelerin önceliği ticari kaygılardır ve bu nedenle öğretmen, öğrenci ve velilerin sömürülmektedir.

Araştırmanın dersanelerin kapatılmasını desteklemeyen sonucuna göre de öğrenciler, dersane sahipleri, çalışanlar ve öğretmenler mağdur edilmekte ve merdiven altı çözümlerin geliştirilmesine zemin hazırlanmaktadır. Gümüş'ün (2014) çalışmasında sınav odaklı sistemin dersanelerin okulun yerini almasına neden olduğu ve eğitimin temel işlevlerini yerine getirilmesini zorlaştırdığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada pek çok açıdan dersanelerin ekonomide önemli bir rol üstlendiğine dikkat çekilerek dersanelerin kapatılmasının eğitimde kaliteyi arttırmak gibi legal olamayan merdiven altı yapılar ya da özel ev dersleri formunda kendini yeniden üretecekleri belirtilmiştir. Ozan, Polat, Gündüzalp ve Yaraş (2015) tarafından yapılan çalışmada da sınav sisteminde köklü değişimler olmadıkça dersanelere ihtiyacın ortadan kalkamayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, öğrencilerin etüt merkezlerinden beklentileri yüksek iken Güllü ve Şahin (2015) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin dersanelerin eğitim hizmetlerine ilişkin değerlendirmelerinin beklentilerinden düşük olduğu, ancak öğrencilerin dersanelerin kapatılmasını istemediği ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak alanyazındaki dersanelerin kapatılması ve özel öğretim kurumlarına dönüştürülmesine ilişkin çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları birbirlerini desteklemektedir.

Yapılan çalışma sonunda eğitim politikası yapanlara aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Eğitim sistemimizde etüt merkezlerini hedef alan politikalar geliştirilmek yerine, bu tür eğitim kurumlarının doğmasına ve gelişmesine neden olan yanlışlar, sorunlar ve eksiklikler araştırılmalıdır ve ortaya çıkan bulgulara göre uygun adımlar atılmalıdır.
- Etüt merkezlerinin kapatılması ile merdiven altı ve kaçak eğitimlerin artması kaçınılmazdır. Bu nedenle bu tür eğitim yapılanmalarına karşı denetimler artırılmalıdır.
- Özel okullara ve özel derslere yönelimi azaltmak için okullardaki kursların cazip ve etkili olması sağlanmalıdır. Bunun için dersi verecek öğretmenlerin seçiminden, dersin işlenişine kadar çeşitli konularda tedbirler alınmalıdır. Örneğin, okullardaki öğretmenler arasındaki farklılığın giderilmesi için öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle kendilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.
- Etüt merkezlerine yönelimi azaltmak için okullardaki insan kaynağı, alt yapı ve donanım eksiklikleri giderilmelidir.

Kaynakça

- Akar, H. (2016). *Durum çalışması*. (Saban, A. & Ersoy, E. içinde) Eğitimde nitel araştırma desenleri. (ss. 111-150). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arabacı, İ. B. ve Namlı, A. (2014). Dershanelerin kapatılması sürecinin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(11), 31-48.
- Baran, N. İ. ve Altun, T. (2014). Dershanelerin eğitim sistemimizdeki yeri ve önemi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(2), 333-344.
- Büyükoztürk, Ş. (2012). Örneklem yöntemleri.
- Duran, A., Düzgün, O. ve Duran, S. (2014). Sosyo-ekonomik düzeyleri farklı öğrenci velilerinin özel dersanelere yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 4, 171-185.
- Garipağaoğlu, B. Ç. (2016). Özel dersanelerden özel okullara dönüşüm projesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 140-162.
- Güllü, K. ve Şahin, A. R. (2015). Öğrencilerin özel dersanelerin hizmet kalitesi değerlendirmeleri ve bir uygulama. *NWSA-Social Sciences*, 37-57.
- Gümüş, A. (2014). Dershane düzenlemesi tartışmalarına eğitsel bir bakış. *İLEM Politika Notu*
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özan, M. B., Polat, H., Gündüzalp, S. ve Yaraş, Z.(2015). Okul yöneticilerinin dersane dönüşümüne ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 259-279.
- Özoğlu, M. (2012). Yükseköğretime geçiş ve özel dersaneler. *Eğitime Bakış*, 8(23), 47-57.
- Olağanüstü hal kapsamında bazı düzenlemeler yapılması hakkında kanun hükmünde kararname, Resmi Gazete. Yayımlı Tarihi: 9 Şubat 2017 Sayı : 29974.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1998). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Alfa Yayınları.

- Töremen, F. (2002). Eğitim örgütlerinde değişimin engel ve nedenleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 185-202.
- Tunçer, P. (2013). Değişim yönetimi sürecinde değişime direnme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 373-406.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.